[2018] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 337

ਅਸੋਕ ਪਾਂਡੇ
ਬਨਾਮ
ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਆਪਣੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਅਤੇ
ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ
(ਰਿਟ ਪਿਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 147 ਦੇ 2018)
ਅਪ੍ਰੈਲ 11, 2018
[ਦੀਪਕ ਮਿਸਰਾ, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ, ਏ. ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ ਅਤੇ
ਡਾ. ਡੀ. ਵਾਈ. ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ:

ਆਰਟਸ. 32, 136, 145 – ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ ਨੂੰ ਬੈਂਚਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਅਤੇ
ਵੱਖ ਵੱਖ ਬੈਂਚਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ – ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਬੈਂਚਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ "ਸੈੱਟ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ" ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਮੈਂਡੇਮਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ-ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਅਤੇ ਦੋ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਜੱਜ ਹੋਣਗੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਜੱਜ ਹੋਣਗੇ; ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਬੈਂਚਾਂ ਨੂੰ ਕੇਸ ਸੌਂਪਣ – ਹੋਲਡ: ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਹੈ – ਮੈਂਡੇਮਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ – ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਆਰਟ. 145 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ – ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਸ਼ਾ ਮੰਗਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਬੈਂਚਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ, ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਭਾਗ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ – ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਆਵੰਟਨ ਅਤੇ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦਾ ਇੱਕ ਖਾਸ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ – ਨਾਲ ਹੀ, ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵੱਡੀਆਈ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਕੇਸ ਇੱਕ ਜੱਜ ਨੂੰ ਸੁਣਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ – ਆਰਟ. 124 ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਹਰੇਕ ਜੱਜ ਨੂੰ ਉਹ ਕੇਸ ਸੁਣਨ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਫਰਜ਼ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ – ਇੱਕ ਜੱਜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਪ੍ਰਾਈਮਸ ਇੰਟਰ ਪੈਰਸ ਹੈ: ਬਰਾਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾ – ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਦਾ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਇੱਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਸੁਈ ਜੇਨੇਰਿਸ ਹੈ – ਆਰਟ. 146 ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੂੰ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ – ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਭਰੋਸੇ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ – ਇਸ ਲਈ, ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਕੋਈ ਧਾਰਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਆਰਟ.32 – ਯਾਚੀ ਵਿਰੁੱਧ ਅਵਮਾਨਨਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ; ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ – ਆਰਟ. 32 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ, ਫੈਸਲਾ: ਆਰਟ. 32 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮੂਲ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਅਤਾ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਜੇ ਯਾਚੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਰਟ. 136 ਅਧੀਨ ਉਪਾਯ ਉਪਲਬਧ ਸਨ – ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਚੀ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਬੈਂਚ 'ਤੇ ਜੋ ਯਾਚੀ ਵਿਰੁੱਧ ਅਵਮਾਨਨਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਅਣਉਚਿਤ ਹੈ – ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ; ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜਿਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਹੀਅਤ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਯਾਚੀ-ਵਕੀਲ ਵਿਰੁੱਧ ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜੱਜਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਅਵਮਾਨਨਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਂਗਣ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਯਾਚੀ ਨੇ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਮੈਂਡੇਟ

ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਜੋ ਬੈਂਚਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਬੈਂਚਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੈੱਟ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰੇ; ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਵੀ ਬੈਂਚਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਸੈੱਟ ਨਿਯਮ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਂਡੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1.1 ਯਾਚੀ ਦੁਆਰਾ ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਬੈਂਚ 'ਤੇ ਜੋ ਯਾਚੀ ਵਿਰੁੱਧ ਅਵਮਾਨਨਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਯਾਚੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਆਇਕ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਜਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ 'ਤੇ ਜੋ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਹਨ, ਉਹ ਅਣਉਚਿਤ ਹਨ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਯਾਚੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਵਮਾਨਨਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਹੀਅਤ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਯਾਚੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 136 ਅਧੀਨ ਉਪਾਯ ਉਪਲਬਧ ਸਨ। ਬਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਯਾਚੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 32 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਜਿਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਹੀਅਤ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਉਸ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਹਨ; ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 32 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮੂਲ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਅਤਾ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 4]

1.2 ਇਸ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੀ ਹੈ *ਨਿਆਂਕਾ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, ਜੋ ਰਾਹਤ ਯਾਚੀ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਗੱਲ ਲਈ, ਇਹ ਇੱਕ ਸੁਥਰਾ ਸਿਦਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਮੈਂਡੇਮਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 145 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮੈਂਡੇਮਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਯਾਚੀ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਸ਼ਾ ਮੰਗਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਬੈਂਚਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਮੰਗਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਸਿਰਫ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 11]

1.3 ਜੋ ਰਾਹਤ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਦਾਂਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਯਾਚੀ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਗਲਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਯਾਚੀ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸਾਥੀ ਹੀ ਹੋਣ ਜਦਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਜੱਜਾਂ (ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਿੰਨ 'ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ' ਅਤੇ ਦੋ 'ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ' ਜੱਜਾਂ) ਦੀ ਬਣਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੇ ਬੈਂਚਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਤੱਵ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਯਾਚੀ ਨੂੰ ਇਹ ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਜਾਂ ਕੁਝ ਖਾਸ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਸੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 124 ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਹਰੇਕ ਜੱਜ ਨੂੰ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵੱਡੇਪਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਜੱਜ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਮਾਮਲੇ ਸੁਣਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੁਥਰਾ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਬੋਲਦਾ ਹੈ (ਸਿਵਾਏ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਸਹਿਮਤੀ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਰਾਏ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ)। ਸੰਵਿਧਾਨ ਆਰਟੀਕਲ 124(3) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ, ਬਾਰ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਜੁਰਿਸਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਥਿਤੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਉਸ ਦਫਤਰ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 124(3) ਅਧੀਨ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਨਿਯੁਕਤ, ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹਰੇਕ ਜੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਫਰਜ਼ ਬੱਧ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮੁੱਖ

ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਜੱਜ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉੱਚਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਵਿਵਿਧ ਅਨੁਭਵ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ। ਇਹ ਸੁਝਾਉਣਾ ਕਿ ਕੋਈ ਜੱਜ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਕਿ ਕੁਝ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸਿਰਫ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵ ਸੀਨੀਅਰ-ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਬੁਨਿਆਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਪੂਰਵ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਰੱਖਣ ਲਈ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਪਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਦੂਜੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਦਫ਼ਤਰ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤੀ. [ਪਰਾ 12]

1.5 ਜੱਜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਪ੍ਰਾਈਮਸ ਇੰਟਰ ਪੈਰਸ ਹਨ: ਬਰਾਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾ। ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਚਛੇਦ 124(1) ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜੱਜਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਨੁਚਛੇਦ 146 ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੰਸਥਾਗਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਆਵੰਟਨ ਅਤੇ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਕੋਲ ਇੱਕ ਖਾਸ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਭਰੋਸੇ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਵਜੋਂ, ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਅਧਿਕਾਰਤਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਉੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਕੰਮ ਦੇ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੌਂਪ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਅਸਲ ਮਕਸਦ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਆਪਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦਾਇਤਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕੇ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦਾ ਆਧਾਰ ਅਤੇ ਤਰਕ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੂੰ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੌਂਪ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਕੋਈ ਧਾਰਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਦਫ਼ਤਰ ਦੀ ਸਹੁੰ ਕੁਝ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦੀ। [ਪੈਰਾ 15]

1.6 ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਦਾਅਵੇ ਬਦਨਾਮੀਪੂਰਣ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਚੇਤਾਵਨੀ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਢੰਗ ਲਈ ਹੋਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 16]

ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੰਦ (1998) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1; *ਨਿਆਂਇਕ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਮੁਹਿੰਮ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (2018) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 196 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਹਵਾਲਾ

(1998) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 ਪੈਰਾ 9 ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

(2018) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 196 ਪੈਰਾ 10 ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਸਿਵਿਲ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰਤਾ: ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਿਲ) ਨੰਬਰ 147 ਦੇ 2018।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 32 ਅਧੀਨ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਇਨ-ਪਰਸਨ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਡਾ. ਡੀ. ਵਾਈ. ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ 1. ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਜੋ ਕਿ ਬਾਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ, ਨੇ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 32 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਦਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ “ਇੱਕ ਜਨ ਚੇਤਨਾ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ” ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ “ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ” ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਅੱਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਗਭਗ ਦੋ ਸੌ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਜਨਹਿਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹਤਾਂ ਦੀ ਉਹ ਮੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦੋ ਅਰਦਾਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ:

“(ਅ) ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ (ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ) ਨੂੰ ਮੈਂਡੇਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਬੈਂਚਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਸੈੱਟ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂਡੇਟ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਯਮ ਹੋਵੇ ਕਿ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਅਤੇ ਦੋ ਸੀਨੀਅਰ ਮੋਸਟ ਜੱਜ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਪੰਜ ਸੀਨੀਅਰ ਮੋਸਟ ਜੱਜਾਂ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਸੀਨੀਅਰ ਮੋਸਟ ਜੱਜਾਂ ਅਤੇ ਦੋ ਜੂਨੀਅਰ ਮੋਸਟ ਜੱਜਾਂ ਨਾਲ ਬਣੇਗੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਮੈਂਡੇਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਠਨ ਕਰੇ:

ਸੁਪਰੀਮ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੋਰਟ

ਸੁਪਰੀਮ ਪੀ.ਆਈ.ਐਲ. ਕੋਰਟ

ਸੁਪਰੀਮ ਟੈਕਸ ਕੋਰਟ

ਸੁਪਰੀਮ ਸਰਵਿਸ ਕੋਰਟ

ਸੁਪਰੀਮ ਲੈਂਡ ਡਿਸਪਿਊਟ ਕੋਰਟ

ਸੁਪਰੀਮ ਮਿਸਕ. ਮੈਟਰ ਕੋਰਟ.... ਆਦਿ।

b. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਯਾਨੀ ਅੱਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਵੀ ਮੈਂਡੇਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਨਿਯਮ ਸੈੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਤੇ। ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਹੋਵੇਗੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਡਾ. ਡੀ. ਵਾਈ. ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਵਕੀਲ ਜੱਜਾਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਗਈ, ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 217 (3) ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਯੋਗਤਾ ਮਾਪਦੰਡ ਤੋਂ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਨਿਆਇਕ ਤੋਂ ਆਏ ਜੱਜ ਵਕੀਲ ਜੱਜਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹਨ।

2. ਯਾਚੀ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਉਸਦੇ ਨਿੱਜੀ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦਾਅਵੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਯਾਚੀ ਖਿਲਾਫ ਕੋਰਟਾਂ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਐਕਟ 1971 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਯਾਚੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਂਗਣ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਅਨੁਚਛੇਦ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ:

"ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤੇ ਕੋਰਟਾਂ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਯਾਚੀ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਲਈ, ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ ਮੇਰੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਸੁਧੀਰ ਅਗਰਵਾਲ ਜੀ. ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਰਡਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਨਿਆਇਕ ਤੋਂ ਆਏ ਜੱਜ ਨਾਲ ਬੈਠਕੇ ਮੈਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਉਹ ਵਕੀਲ ਜੱਜਾਂ ਨਾਲ ਬੈਠਕੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਦੂਜਾ ਜੱਜ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ 'ਤੇ

ਬੈਠਾ ਜੱਜ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਤੋਂ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਅਗਲੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਤੀਜੇ ਜੱਜ ਨਾਲ ਬੈਂਚ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਇੱਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਆਏ ਜੱਜ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਯਾਚੀ ਨੂੰ ਅਭਿਆਸ ਤੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਵਰਜਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰੋਸਟਰ ਅਨੁਸਾਰ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਵਮਾਨਨਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਨਿਯਮਿਤ ਬੈਂਚ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ, ਸ੍ਰੀ ਸੁਧੀਰ ਅਗਰਵਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ।"

3. ਫਿਰ ਯਾਚੀ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਬੈਂਚਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

4. ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸ ਢੰਗ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਯਾਚੀ ਨੇ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਬੈਂਚ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਯਾਚੀ ਖਿਲਾਫ ਅਵਮਾਨਨਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ, ਸ਼ੱਕ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਯਾਚੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਆਇਕ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਜਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ 'ਤੇ ਜੋ ਸ਼ੱਕ ਪਾਏ ਹਨ, ਉਹ ਅਣਉਚਿਤ ਹਨ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਯਾਚੀ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਵਮਾਨਨਾ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਹੀਅਤ ਇਸ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਯਾਚੀ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨਿਆਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 136 ਅਧੀਨ ਉਪਾਅ ਉਪਲਬਧ ਸਨ। ਬਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਯਾਚੀ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 32 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਖਿਲਾਫ ਲਾਪਰਵਾਹ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਹੀਅਤ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਉਸ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਹਨ; ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 32 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮੂਲ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਨ

5. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਅਰਦਾਸ (ਅ) ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਂਗੇ। ਯਾਚੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੈਂਚਾਂ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਇੱਕ "ਸੈੱਟ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ" ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ, ਇਸੇ ਅਰਦਾਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਯਾਚੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੈਂਡੇਮਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕ ਅਤੇ ਦੋ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਜੱਜ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਜੱਜ (ਜਾਂ ਤਿੰਨ 'ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ' ਜੱਜ ਅਤੇ ਦੋ 'ਜੂਨੀਅਰ-ਮੋਸਟ' ਜੱਜ) ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਤੀਜਾ, ਯਾਚੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਭਾਜਨ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ "ਸੁਪਰੀਮ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੋਰਟ" ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਭਾਜਨ ਨਾਲ ਪੀ.ਆਈ.ਐਲ., ਟੈਕਸ, ਸੇਵਾ, ਜਮੀਨ ਵਿਵਾਦ ਅਤੇ ਵਿਵਿਧ ਮਾਮਲੇ (ਆਦਿ) ਸੁਣਨ ਲਈ।

6. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨਿਯਮ, 2013 ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 145 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੇਖ 145 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"145. (1) ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ—

(ਅ) ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਨਿਯਮ;

(ਬ) ਅਪੀਲਾਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਨਿਯਮ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ; (ਸੀ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਨਿਯਮ ਜੋ ਭਾਗ III ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ;

1[(cc) ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 2[ਲੇਖ 139A] ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸਬੰਧੀ ਨਿਯਮ;]

(ਡੀ) ਲੇਖ 134 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੇ ਖੰਡ (1) ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਸਬੰਧੀ ਨਿਯਮ;

(ਈ) ਨਿਯਮ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸਮੀਖਿਆ ਅਧੀਨ ਲਿਆਉਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਮੇਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਬੰਧੀ ਨਿਯਮ;

(ਐਫ) ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਉਥੇ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸਬੰਧੀ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਫੀਸਾਂ ਸਬੰਧੀ ਨਿਯਮ;

(ਜੀ) ਜਮਾਨਤ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਨਿਯਮ;

(ਐਚ) ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਸਬੰਧੀ ਨਿਯਮ;

(ਆਈ) ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਨਿਯਮ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬੇਮਤਲਬ ਜਾਂ ਤੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਜਾਂ ਦੇਰੀ ਲਈ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ;

(ਜੇ) ਲੇਖ 317 ਦੇ ਖੰਡ (1) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪੜਚੋਲਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਬੰਧੀ ਨਿਯਮ।

ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਯਮ, ਆਦਿ।

(2) ਖੰਡ (3) ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਇਸ ਲੇਖ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬੈਠਣ ਵਾਲੇ ਨਿਆਂਕਾਂ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਕਲੇ ਨਿਆਂਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(3) ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੈਠਣ ਵਾਲੇ ਨਿਆਂਕਾਂ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਪੰਜ ਹੋਵੇਗੀ: ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ, ਜਿਥੇ ਕਿਸੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਲੇਖ 132 ਦੇ ਪੰਜ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਿਆਂਕਾਂ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਇਸ ਖੰਡ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਾਇ ਲਈ ਭੇਜੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਰਾਇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਰਾਇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗੀ।

(4) ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਲੇਖ 143 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਰਿਪੋਰਟ ਤਬ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦ ਤੱਕ ਇਕ ਰਾਏ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

(5) ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੁਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ, ਪਰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਇਕ ਜੱਜ ਨੂੰ ਜੋ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਵਿਰੋਧੀ ਫੈਸਲਾ ਜਾਂ ਰਾਏ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕੇ।

7. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨਿਯਮ 2013 ਦੇ ਆਰਡਰ VI ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਕੋਰਟਾਂ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਅਤੇ ਇਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਨਿਯਮ 1, 2 ਅਤੇ 4 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

“1. ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਰ ਕਾਰਨ, ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਮਾਮਲਾ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਵੱਲੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

2. ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ, ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦੇਵੇਗੀ, ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਬੈਂਚ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰੇਗਾ।

...

4. ਜੇਕਰ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਘੱਟ ਜੱਜਾਂ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ, ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ, ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦੇਵੇਗੀ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਘੱਟ ਜੱਜਾਂ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰੇਗਾ।"

ਨਿਯਮ 1 ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਹੀ ਉਹ ਜੱਜ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨਗੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ, ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਲਈ ਬੈਂਚ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨਗੇ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਰੈਫਰੈਂਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਰੈਫਰੈਂਸ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਮਾਮਲਾ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੂੰ ਭੇਜਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜੋ ਬੈਂਚ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰੇਗਾ।

8. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨਿਯਮ 2013 ਦੇ ਆਰਡਰ XXXVIII ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਰਡਰ XXXVIII ਦੇ ਨਿਯਮ (1) ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"(1) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 32 ਅਧੀਨ ਹਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਿਖਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਵਿਭਾਗੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਉਠਾਉਂਦੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਵਾਲੀ ਵਿਭਾਗੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ, ਛੁੱਟੀਆਂ ਦੌਰਾਨ, ਛੁੱਟੀਆਂ ਦੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਲੇ ਬੈਠ ਕੇ। (2) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 32 ਅਧੀਨ ਇਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅੰਤਰਿਮ ਅਤੇ ਵਿਵਿਧ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਵਾਲੀ ਵਿਭਾਗੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ, ਛੁੱਟੀਆਂ ਦੌਰਾਨ, ਛੁੱਟੀਆਂ ਦੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਲੇ ਬੈਠ ਕੇ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।"

ਨਿਯਮ 12 ਜਨਹਿੱਤ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 12 ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"12. (1) ਜਨਹਿੱਤ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ:() ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਜਾਂ ਜੱਜ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਓ ਮੋਟੋ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ।(b) ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਜੱਜ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ।

(c) ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਨਹਿੱਤ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਲਈ।

(d) ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ।

(2) ਉਪ-ਨਿਯਮ (1) ਦੇ ਖੰਡ (d) ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਤਾ ਨੂੰ

(i) ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

(a) ਉਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਮ, ਪੂਰਾ ਡਾਕ ਪਤਾ, ਈ-ਮੇਲ ਪਤਾ, ਫੋਨ ਨੰਬਰ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪਛਾਣ ਸੰਬੰਧੀ ਸਬੂਤ, ਪੇਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ, ਪੈਨ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਨੇਖੀ ਪਛਾਣ ਕਾਰਡ ਨੰਬਰ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ; (b) ਉਹ ਤੱਥ ਜੋ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣਦੇ ਹਨ;

(c) ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਕਿਸਮ;

(d) ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ (ਆਂ) ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਹੱਦ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ;

(e) ਉਹ ਵੇਰਵੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਵਿਲ, ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਜਾਂ ਰੈਵੇਨਿਊ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਜਾਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਜਾਂ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਵਾਂ ਮੇਂ ਸੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ, ਜਿਸ ਦਾ ਜਨਹਿਤ ਯਾਚੀਕਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਦੇ (ਆਂ) ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਬੰਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(f) ਕੀ ਯਾਚੀਕਾ ਵਿੱਚ ਮੰਗੇ ਗਏ ਰਾਹਤ (ਆਂ) ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਾਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕਿਸ ਨਤੀਜੇ ਨਾਲ।

(ii) ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੋ ਕਿ ਜਨਹਿਤ ਯਾਚੀਕਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਲਾਭ, ਨਿੱਜੀ ਮਕਸਦ ਜਾਂ ਤਿਰਛਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(3) ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੱਗੇ ਕਿ ਯਾਚੀਕਾ ਬੇਤੁਕੀ ਹੈ ਜਾਂ ਤਿਰਛੇ ਜਾਂ ਮਾਲਾ ਫਾਈਡ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਚਾਈ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ (ਆਂ) ਉੱਤੇ ਉਦਾਹਰਣਿਕ ਖਰਚ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

9. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੰਦ1 SUPERSCRIPT ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸਬੰਧੀ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਵਿਸਥਾਰਤ ਨਤੀਜੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ:

"(1) ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕੇਵਲ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਨਿਆਇਕ ਪਾਸੇ, ਉਹ ਕੇਵਲ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਹੈ।

(2) ਕਿ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਰੋਸਟਰ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਉਹ ਅਕੇਲਾ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਬੈਂਚਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਬੈਂਚਾਂ ਨੂੰ ਕੇਸ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

(3) ਕਿ ਪੁਇਸਨੇ ਜੱਜ ਕੇਵਲ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

(4) ਕਿ ਜਦ ਤੱਕ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਾਇਮ ਹੈ, ਕੋਈ ਵੀ ਜੱਜ ਜੋ ਇਕੱਲਾ ਬੈਠਣਾ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜਨ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਡਿਵੀਜਨ ਬੈਂਚ ਖੁਦ ਬੈਂਚ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੰਡੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ ਜੱਜ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਬੈਂਚ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਕੱਲੇ ਬੈਠ ਕੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਨਿਆਇਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ (5) ਕਿ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਰੂਲ 55 (ਉਪਰੋਕਤ) ਅਧੀਨ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਅਧੂਰੇ ਸੁਣਵਾਈ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਰਤ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(6) ਕਿ ਛੋਟੇ ਜੱਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੈਂਡਿੰਗ ਕੇਸ ਨੂੰ ਚੁਣ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਬਿਨਾ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੇ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ।

(7) ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਜੱਜ ਜਾਂ ਜੱਜ ਰਜਿਸਟਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਸਟ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਜੋ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚੱਲਦੇ ਹਨ।"

10. ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਅਕਾਉਂਟੈਬਿਲਿਟੀ ਅਤੇ

ਰਿਫਾਰਮਜ਼ ਲਈ ਮੁਹਿੰਮ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ2SUPERSCRIPT ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੰਦ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਪਛਾਣੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ ਜੋ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ “ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਪ੍ਰਿਓ ਵਿਗੋਰੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ”। ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ:

“ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਸਚਿਤ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸਿਧਾਂਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸੋਚਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ, ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲਝਣ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਵੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਰਵਾਇਤ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ। ਅਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹਿਚਕਿਚਾਹਟ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰਵਾਇਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਮਰਿਆਦਾ ਕਾਰਨ ਹੀ ਪਾਲਣ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੂੰ ਰੋਸਟਰ ਦਾ ਮਾਸਟਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਕੇਲਾ ਹੀ ਬੈਂਚਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬਿਨਾਂ ਲੋੜ੍ਹ ਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਤੇ ਦੋ-ਜੱਜ ਦੀ ਬੈਂਚ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਦੀ ਬੈਂਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਮਲਾ ਆਲੋਟ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਬੈਂਚ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਸੰਯੋਜਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਕਿ ਬੈਂਚ 'ਤੇ ਕੌਣ ਬੈਠੇਗਾ ਜਾਂ ਮਾਮਲਾ ਕੌਣ ਲੈਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸੰਯੋਜਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਰਥਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪੈਰਾਮੀਟਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਮਿਸਾਲਾਂ, ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਰਵਾਇਤਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੈਂਚਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੰਦ [ਰਾਜਸਥਾਨ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੰਦ, (1998) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1] ਵਿੱਚ ਕਹੇ ਗਏ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਹੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਬੈਂਚ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

11. ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜੋ ਰਾਹਤ ਯਾਚੀ ਮੰਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਸਿਦਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸੰਪੰਨ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੈਂਡੇਮਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 145 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੈਂਡੇਮਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਯਾਚੀ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਸ਼ਾ ਮੰਗਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਬੈਂਚਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਮੰਗਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਭਾਗ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਸਿਰਫ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ।

12. ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਦਾਂਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਯਾਚੀ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੈੱਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਯਾਚੀ ਇੱਕ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਸਿਦਾਂਤ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸਾਥੀ ਹੀ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਜੱਜਾਂ (ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਿੰਨ 'ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ' ਅਤੇ ਦੋ 'ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ' ਜੱਜਾਂ) ਦੀ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਬੈਂਚਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਸ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਤਵਿਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਯਾਚੀ ਨੂੰ ਇਹ ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੇਸ ਜਾਂ ਕੁਝ ਖਾਸ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਹੀ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਇੱਕ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਰਟੀਕਲ 124 ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਕੇਸ ਸੁਣਨ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਕਿ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸੀਨੀਅਰਿਟੀ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਕੇਸ ਸੁਣਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੈਟਲਡ ਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਬੋਲਦਾ ਹੈ (ਜੇ ਕਿਸੇ ਸਹਿਮਤੀ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਰਾਏ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੋਵੇ)। ਸੰਵਿਧਾਨ ਆਰਟੀਕਲ 124(3) ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ, ਬਾਰ ਅਤੇ ਉੱਚ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਆਰਟੀਕਲ 124(3) ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿ

ਯਾਚੀ ਵੱਲੋਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਸਬੰਧੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ, ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਘਾਟ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਨਿਆਂਯਿਕ ਕੈਡਰ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਜੱਜਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਅਨੁਚਛੇਦ 217(2) ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਬਾਰ ਤੋਂ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦਸ ਸਾਲ ਤੱਕ ਨਿਆਯਿਕ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜ ਅਨੁਚਛੇਦ 217 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਨਿਯੁਕਤੀ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਵਜੋਂ ਉਹੀ ਕਾਰਜ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੁਝਾਉਣਾ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਖਰਾਪਣ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ।

ਇਲਾਹਾਬਾਦ, ਬੰਬਈ, ਕੋਲਕਾਤਾ ਅਤੇ ਮਦਰਾਸ ਦੀਆਂ ਚਾਰਟਰਡ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਲੰਬਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਸੌ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੈਸਕੁਇਸੈਂਟੀਨੀਅਲ ਮਨਾਈ ਹੈ। ਕਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੰਟੇਜ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਨਿਆਇਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦੌਰਾਨ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 15 ਵਿੱਚ ਰਵਾਇਤਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੇ ਆਵੰਟਨ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਲੋਹੇ ਦੀ ਢਾਲ ਵਿੱਚ ਢਾਲੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇੱਕ ਜੱਜ ਵਜੋਂ, ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਪ੍ਰਾਈਮਸ ਇੰਟਰ ਪੈਰਸ ਹੈ: ਬਰਾਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾ। ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦਾ ਸਥਾਨ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੈ। ਅਨੁਚਛੇਦ 124(1) ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜੱਜਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਬਣੇਗੀ। ਅਨੁਚਛੇਦ 1463 ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੇ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੰਸਥਾਗਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੇ ਆਵੰਟਨ ਅਤੇ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਖਾਸ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਭਰੋਸੇ ਦਾ ਭੰਡਾਰ, ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ 'ਤੇ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਅਥਾਰਟੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਉੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਹੈ। ਅਥਾਰਟੀ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਜ ਦਾ ਕੁਸ਼ਲ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਸੌਂਪ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੂੰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਸੌਂਪ ਦਾ ਅਸਲ ਮਕਸਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦੇ ਤਰਕ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦਾਇਤਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੂੰ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਸੌਂਪ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਕੋਈ ਪੂਰਵਧਾਰਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਦਫ਼ਤਰ ਦੀ ਸਹੁੰ ਕੁਝ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦੀ।

146. (1) ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਰਵੋਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਨਿਆਂਕ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਿਵਾਏ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ।

(2) ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਸਰਵੋਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਉਹ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਿਆਂਕ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਤਨਖਾਹਾਂ, ਭੱਤਿਆਂ, ਛੁੱਟੀਆਂ ਜਾਂ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਹੈ, ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ।

(3) ਸਰਵੋਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਖਰਚੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੇਣਯੋਗ ਸਾਰੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ, ਭੱਤਿਆਂ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘੀ ਫੰਡ 'ਤੇ ਚਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਕੋਈ ਵੀ ਫੀਸ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪੈਸੇ ਉਸ ਫੰਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਂਗੇ।

16. ਯਾਚੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਦਾਅਵੇ ਬਦਨਾਮੀਜਨਕ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਛੱਡ ਦਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਯਾਚੀ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਹੋਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

17. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਯਾਚਿਕਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ। ਇਸ ਲਈ, ਰਿਟ ਯਾਚਿਕਾ ਨੂੰ ਤਦਰਥ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ

ਯਾਚਿਕਾ ਰੱਦ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate